Boko 174 nan sɔngɔ d. 21
2000 San - awirilikalo

Jekabaara

Cikɛla cɛman n'a musoman kunnafoniseben
a bɛ bɔ kalo o kalo
Jamana baarada la BP: 2043 Bamakɔ (Mali)

CMDT ɲɛmaaba kura ka taama

ɲɛ 3-4nan

Kalo Laadilikan

O ye laada ye, fɛɛrɛw bɛ tigɛ tɔndenw fɛ ka duguyirirwatɔnw labɛn koɲuman. O baaraw bɛ kɛ cikɛsan kura daminɛ na. Jɛɛrɛba senfɛ, duguyiriwatɔn (AV) kɛsuko bɛ ɲɛfɔ k'a sidɔn. Duguyiriwatɔnw ɲɛkun bɛ lakuraya. Duguyiriwatɔnw ka baara jɔnjɔnw bɛ wuli baarakɛjɛkuluw sigilen kɔfɛ.

Kalanden jolen bɛ fɛn o fɛn na, o cikɛda kelen kelen ka kan ka cikɛda kunnfonisɛbɛn matarafa ka ɲɛ. O sɛbɛn matarafali bɛ kɛ sababu ye ka cikɛda baarakɛtaw nɔbɔ fɛɛrɛ ni juruko ni baarakɛminɛnko n'u ɲɔgɔnna caman siratigɛ la.

Dawuda Mace Dawo
CMDT ɲɛmaayasoba
Bamakɔ

Musow bilala ɲɛtaa cɛma

ɲɛ 6-7nan

"Kalan bɛ mɔgɔ sɔn hakili la, nka kunnafoni bɛ mɔgɔ bɔ kunpan na". Yɔrɔ Ulen Sidibe

Dugubakɔnɔna sanuyako

"Nɔgɔ ni hadamadenw tɛ ƝɔgɔN sigiƝɔgɔn ye".

Nɔgɔ tɛ hadamaden sigiƝɔgɔn ye

"UWƐPU Mali" ye cakɛda ye min n'an ka jamana sanuyako baarada bolo bɛ Ɲɔgɔn bolo walasa ka dugubakɔnɔnaw Ɲamanw jateminɛni n'u labaarali waleya. O baara kuntaala ye san 6 ye min sinsinnen don Ɲinini ni Poroze kɛrɛnkɛrɛnnenw waleyali kan k'a Ɲɛsin Afiriki ni Amerikilatini ni Azi jamanaw dugubakɔnɔnaw ma. "UWƐPU-Mali" ka baarakɛnafolo bɛ bɔ Holandi Jamana ka kɛnyɛrɛye cakɛda dɔ fɛ min ye "WASITI" ye. O siratigɛ la, "UWƐPU-Mali" ye tile fila kalan boloda marisikalo tɛmɛnen tile 28 f'a tile 29. O kɛra an ka jamana sanuyako Ɲɛnabɔli baarada Ɲɔgɔnyesoba kɔnɔ. Lajɛ in sènfɛ, "UWƐPU -Mali" baaraw kɔlɔsibaga Modibo Keyita ka bisimilali kɔfɛ, sanuyako Ɲɛnabɔli baarada Ɲɛmaaba Usumani Ture y'a jira ko nin y'a siƝɛ fɔlɔ ye ale ka baarada ni kunnafoni itigilamaaw ka sigi ka nin Ɲɔgɔn waleya kɛ. O kɔ, a y'a jira ko tilefilakalan in kun ye walasa ka Ɲamanw ladonni kalansendɔw dɔnniya latɛmɛ kunnafonilaselaw ma. Karamɔgɔ fɛɛrɛtigi 2 y'o kalanbolow lase lajɛ in senfɛ dakun kɛrɛnkɛrɛnnen 3 la n'olu ye :

- Ɲamanw tɔpɔtɔli kɛcogo waati kuntaala jan kɔnɔ,
- Ɲamanw tɔpɔtɔli sariyaw n'a baaraw taabolo fo ka se cakɛda wɛrɛw ma minnu sendonna a baaraw la,
- baara in tɛmɛsira waleyabagaw kelen kelenna bɛɛ jɔyɔrɔ a waleyali la. O siratigɛ la "UWƐPU-Mali" maa fɛɛrɛtigi 2 n'olu ye Bani Sakɔ ani Jonkunda Tarawele ye, ninnu y'u da don dakun3 ninnu na k'u sarada.

Kalandenw ka Ɲininkaliw tɛmɛna jɔyɔrɔko kan nin sanuya baaraw la : "UWƐPU-Mali"jɔyɔrɔ,

jamana sanuyako Ɲɛnabɔli baarada jɔyɔrɔ,

jamanadenw fana jɔyɔrɔ.

O jɔyɔrɔ kelen kelenna mana fa, sanuyako bɛ Ɲɛnabɔ koƝuman dugubakɔnɔnaw na.

Baara minnu ka kan ka tugu tilefilakalan in na, olu filɛ katimu kɔnɔ :

Baara kɛtaw	Baarakɛtaw kɔlɔsili n'u kiimɛni	Baaradaw	Ɲɛmɔgɔya baaradaw	Baarakɛwaati
K'a Ɲini Ɲɛmɔgɔw fɛ, u ka barika don kunnafoni taasira la.	Kudayi	"Uwɛpu Mali" Saniyali baarada (DNACPN) Kafo kɔnɔ saniyali baarada (DCACPN)	Saniyali baarada (DNACPN)	Kudayi
Ka baara kɔlɔsiƐkuluw sigi sen kan	Kudayi	"DNACPN" "DRACPN" "UWƐPU" kunnafonilaselaw	"DNACPN"	Kudayi
Ka baara kɛli kadaraw jateminɛ ka bɛn ni baarakɛjɛkuluw sigili ye senkan	San 2000 nan awirikalo	Kunnafoni-laselaw, UWƐPU, DNACPN	DNACPN	San 2000 nan awirikalo
K'a Ɲini kunnafonilaselaw bɛɛ fɛ (kumakɛlaw ani sɛbɛnikɛlaw) u ka jɔyɔrɔ di saniyaliko ni yɛrɛtangakow ma u ka kunnafonilasefɛnw kɔnɔ.	Ɲɔngɔnye kɛlen kɔ, ni kunnafonilase-kuntigi	DNACPN, DRACPN, UWƐPU MALI, kunnafoni-laselaw	Baarakɛjɛkuluw	Baarakɛjɛkulu	DNACPN DRACPN	Ɲɔngɔnye kɛlen kɔ, ni kunnafonilase-kuntigi	Kudayi

CMDT ɲɛmaaba kura ka taama CMDT cikɛmaraw kɔnɔ

Bakari Tarawele de sigira k'a kɛ CMDT ɲɛmaaba kura ye. A wulila ka tile 7 taama kɛ CMDT cikɛmara kelen kelen kɔnɔ k'a baarakɛɲɔgɔnw kumaɲɔgɔnya. Taama in daminɛna marisikalo tɛmɛnen tile 22 ka foori a tile 28 don. Taama nafamaba min kɛlen filɛ nin ye CMDT ɲɛmaaba kura fɛ cikɛmara 6 ninnu kɔnɔ (Kita, Buguni, Sikaso, Kucala, San, Fana), o dabɔra fɛn damadɔw de kama :

- ka kunnafoni jɔnjɔnw di CMDT baarakɛla bɛɛ ma baarada ka nin waati nafolokogɛlɛya kan,
- ka pereperelatigɛ di kɔɔrisɛnɛ baarada haminankow kan k'a ɲɛsin baara bolodacogo kuraw ma,
- kahakilijakabɔ kɛ ni baarakɛlaw ye gɛlɛyaw kɛlɛcogo la,
- ka kuntilenna jɔnjɔnw pereperelatigɛ minnu ye :

* nafolomugu ɲinini ye walasa ka kɔɔri san, k'a wurusi ani k'a doni k'a lase diɲɛ feereyɔrɔbaw la

* nafolomugu juru ɲinini nafolobatigiw fɛ

* nafoloko fɛsɛfɛsɛli walasa ka CMDT ka lahidu talenw tiimɛ

- ka fɛɛrɛw ɲini walasa ka cakɛda ka bi nafololanɔgɔ dan sira la ni CMDT baarakɛlaw ka cɛsiri ye.

Kita cikɛmara taama senfɛ, CMDT ɲɛmaaba kura Bakari Tarawele ni yen baarakɛlaw ye ɲɔgɔn kumaɲɔgɔnya. U ye hakilinafalen kɛ u ka gɛlɛyaw kan sɔrɔ yiriwali baaraw la u bolo. O gɛlɛya dɔw filɛ :

- sirantanya duguw ka ɲɔgɔnlasɔrɔli la,
- cikɛdaw ka baarakɛminɛnko,
- kalanbaliya degun,
- cikɛdaw ka san sɔrɔ binni,
- dunkafa sabatisiraw fɛgɛyali,
- jamanakɔnɔtaamanaw hakɛ cayali Kita cikɛmara kɔnɔ.

ɲɛmaaba Bakari Tarawele ni CMDT baaraɲɔgɔn cikɛlaw sigira ka kuma. O kɛra Kumakire ani Lingekoto (Kokofata cikɛkafo kɔnɔ), Sitantumu (Kita cikɛkafo kɔnɔ) ani Madina (Sebekoro cikɛkafo kɔnɔ).

Kita taama kɔfɛ, ɲɛmaaba Bakari Tarawele n'a nɔfɛjama y'u kunda Buguni cikɛmara kan. U taato marisikalo tile 23 don, u y'u jɔ Welesebugu (n'o ye OHVN ka mara dɔ ye) ka yen izini jɔlikɛnɛ mafilɛ. O jɔli baaraw bɛ lawuli ɲinan san zuluyekalo waati. Buguni izini 1 ni 2 ni kɔɔridonimɔbiliw mafilɛlen kɔfɛ, ɲɛmaaba Bakari Tarawele ni Buguni cikɛmara baarakɛlaw ye ɲɔgɔn kumaɲɔgɔnya. O senfɛ, Buguni cikɛmara ɲɛmaa da sera gɛlɛyaw ma minnu ye degunbaw ye u ka baaraw ɲɛsɔrɔli la :

- mara n'o ye fiyenbana ye,
- cikɛkafow ka ɲɔgɔnlasɔrɔbaliya k'o sabu kɛ sirantanya ye,
- cikɛdaw ka baarakɛminɛnko (baarakɛminɛn tɛ cikɛda 72 bolo kɛmɛ sara la),
- baganw ladonbaliya.

ɲɛmaaba Bakari Tarawele ye cɛsiri welekan bila Buguni cikɛmara baarakɛlaw ma kɛrɛnkɛrɛnnenya la cikɛlakɔlidenw. A y'a ɲini u fɛ bɛɛ ka ye a ka ckɛyɔrɔ la ani k'u wasa don u ka cikɛdaw la ni timinandiya ni baara kɛko ɲuman ye. O kɔ, ɲɛmaaba n'a nɔfɛjama y'u kunda Sikaso cikɛmara kan marisikalo tile 24. U tɛmɛtɔ y'u ɲɛda ɲɛna numukɛ jolen ka fanda kan. Marisikalo tile 24 bɛɛ kɛra Sikaso baarakɛyɔrɔw mafilɛ la k'a ta izini filaw la ka taa se kɔɔri lajɛliyɔrɔ ni kɔɔridonimɔbiliw ni baarakɛminɛndilanyɔrɔ ma.

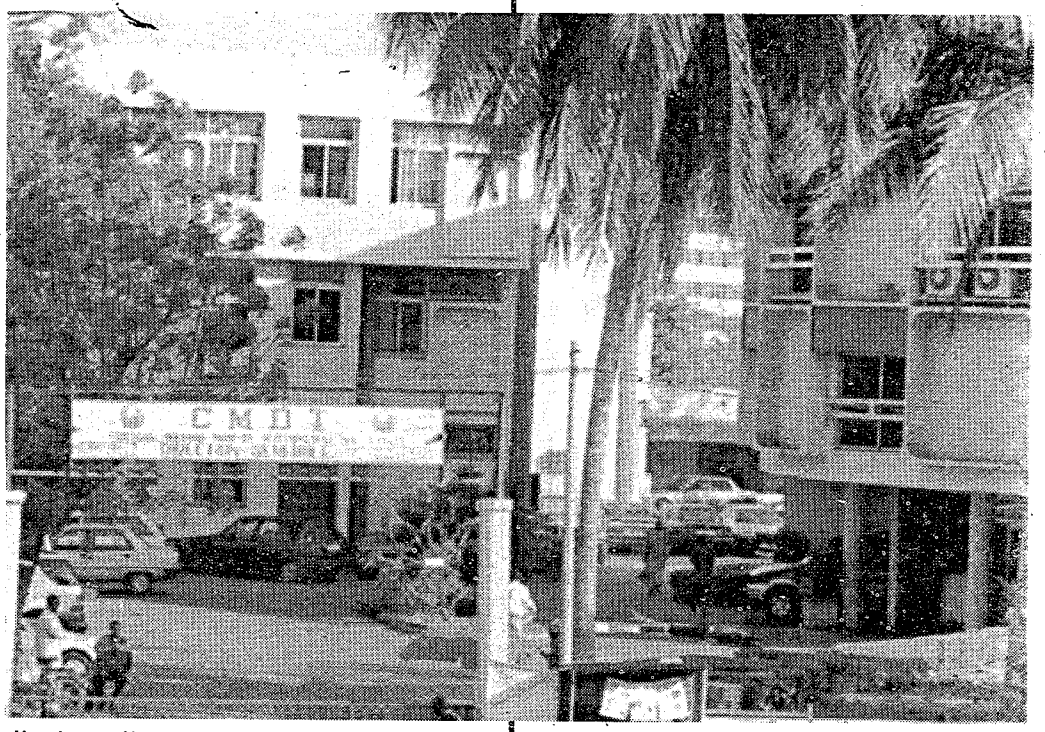

Marisikalo tile 25, ɲɛmaaba Bakari Tarawele ni Sikaso cikɛmara baarakɛlaw ye ɲɔgɔn kumaɲɔgɔnya. O senfɛ, cikɛmara ɲɛmaa da sera u ka gɛlɛyaw ma,

- kɔɔriwari sarali waati hali ni nɔgɔya donna a la an bɛ waati min na i ko bi,
- kɔɔri sansɔngɔ dansigilen binni,
- kɔɔri wolomabali hakɛ cayali cikɛsan daminɛ na,
- "PD" ni tajiko lasɔrɔli a tuma na (tile 5 fo 6 kɛra o gɛlɛya la),
- "PD" lasɔrɔli a tuma na.

Fɛɛrɛ dɔw dajirala nin lajɛ in senfɛ minnu bɛ se ka kɛ sababu ye ka gɛlɛya ninnu nɔgɔyasira labɔ :

- ka iziniw ka baarakɛlenw don dala. O sira kan, CMDT bɛ fɛɛrɛ ni kunnafoni jɔnjɔnw ɲini kɔɔrimugu.

feereli la. O siratigɛ la, CMDT baarabolofara min sigilen don kɔɔri ɲɛɲumanko ɲɛbɔli kama, a ɲinina o ka dɔ fara cɛsiri kan,
- ka sɔrɔ yiriwasiraw lajɛya k'u kibaruyaw lajɛnsɛn cikɛsan daminɛwaati la.

Sikaso cikɛmara y'a ɲini CMDT ɲɛmaaba n'a nɔfɛjama fɛ u ka taama in dafa fila la yaasa u b'u hajuw walanwalan ɲɔgɔn ye kosɛbɛ.

Sikaso cikɛmara taama kuncɛra ni SIKƆWU ni tarakitɛritigiw ni Boro kɔɔrisɛnɛnaw ka kumaɲɔgɔnya ye. Sugula cikɛda ni Kilela falakɔnɔna mafilɛli farala o kan.

Kucala cikɛmara fana kɔnɔ marisikalo tile 25 don, ɲɛmaaba Bakari Tarawele n'a nɔfɛjama y'u ɲɛda izini 1 ni 4nan kan ani "ADP" ni kɔɔri lajɛliyɔrɔ. O kɔ, cidenkulu ni Kucala cikɛmara baarakɛlaw ye ɲɔgɔn kumaɲɔgɔnya. Gɛlɛya minnu sɔrɔla baaraw waleyali la, olu damadɔ dara kɛnɛ kan :
- kɔɔriwari tɔ sarali,
- kulu ni tɔn kɛrɛnkɛrɛnnew sigili senkan,
- mɔbiliw minɛnmisɛnko u labɛnni sira kan.

Kucala cikɛmara ka laɲiniw kɛra minnu ye nɔgɔyasira bɔli la olu dɔw filɛ :
- ka Karangana izini lasanuya ani ka kɔɔri bali kala kaɲɛ,
- ka tigiyasɛbɛnko dabali "ADP" ka minɛn dilannenw na,
- ka manitu kɔrɔw labɛn, ka kuraw lasagon ka ɲɛ,
- ka kamiyɔnsen caman lase Sikaso k'u lamara yen,
- ka fɛɛrɛw siri laɲiniw laseli la,
- ka dabaliw tigɛ walasa kɔɔri lajɛliyɔrɔ baaraw bɛ kɛ nɔgɔya kɔnɔ.

Marisikalo tile 26 kɛra San cikɛmara kɔnɔ. Yen, ɲɛmaaba Bakari Tarawele n'a nɔfɛjama ye daa bisiliyɔrɔ ni Kinparana izini mafilɛ. U ni San cikɛmara baarakɛlaw ka ɲɔgɔnye kɔfɛ, cidenkulu y'a kunda San tilebinyanfanbolo kan ka taa yen jisamayɔrɔ mafilɛ ani "PDR" ka kulun jura kura min bɛ Bɛlɛninceɲi. San cikɛmara gɛlɛyaw sifɔlen kɔ, laɲiniw kɛra fɛn damadɔw kan
- k'a ɲini maaw fɛ u ka wuli ka bɔ CMDT tɔgɔlayɔrɔ kura kan,
- ka fɛɛrɛw ɲini sugu labilali la sumanko ni binfagalanko la,
- ka jateminɛ kɛ kɔɔri koloma tali ni nɔgɔ laseli kan k'o mabɛn,
- k'a sifilɛ baarakɛminɛn juruko ka tɛngun jiginɛɲanaw sɔrɔ la.

Ɲɛmaaba Bakari Tarawele n'a nɔfɛjama y'u ka taama in kuncɛ Fana cikɛmara la marisikalo tile 27. Cidenkulu y'a ɲɛda Segu ni Joyila ni Fana iziniw kan ka fara mɔbilibaw dilanyɔrɔ kan. Marisikalo tile 28 kɛra kumaɲɔgɔnya don ye cidenkulu ni Fana cikɛmara baarakɛlaw ni ɲɔgɔn cɛ. O kɛra Tingole jiginɛɲana ni Korokoro sɛmarayɔrɔ lajɛli kɔfɛ. Gɛlɛyaw kɛlɛli la, Fana cikɛmara ka laɲiniw kɛra fɛn damadɔw ye :
- ka Joyila izini lasanuya,
- ka kɔɔri bali tali sennateliya,
- ka nɔgɔ ni si lakolokololen lasagon koɲumân sanji kana u sɔrɔ,
- ka fɛɛrɛ ɲini walasa ji kana sigi kɔɔri bali lasagonyɔrɔ n'a marayɔrɔ la,
- kɔɔrimugu sugandilenw feereli nɔbɔli koɲuman : lamalenw ka dadɔn,
- minɛn wantɛrɛtaw feereli ka ɲɛbɔ a ɲɛma,
- ka dabaliw tigɛ kɔɔrisɛnɛ ka yiriwa ani ka sɔrɔda labugun kɛnɛw kan kɔɔri tɛ sɛnɛ yɔrɔ minnu na.

Nin taama nafama kuncɛtɔ, CMDT ɲɛmaaba kura Bakari Tarawele y'a laɲini :

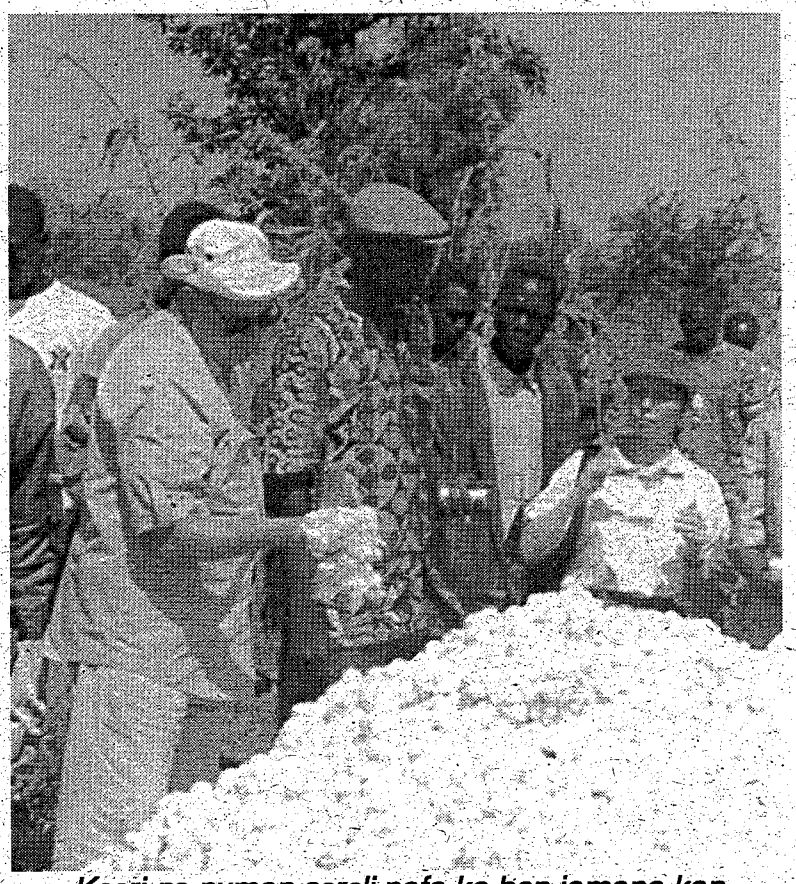

Kɔɔri ɲɛ ɲuman sɔrɔli nafa ka bon jamana kan An k'an cɛsiri o baara fɛ

Baarakɛla bɛɛ k'a dɔ fara cɛsiri kan cakɛda ka gɛlɛya waati in latɛmɛni na. O kama, baarakɛla kelen kelen k'a sɛbɛ don baara kɛko ɲuman na wa nafololanɔgɔ kana ye a la. Nɔgɔkomago ka pereperelatigɛ walasa nɔgɔ lamarata kana caya cikɛsan laban na. Ɲɛmaaba kuara Bakari Tarawele y'a ɲini fana kɔɔri koloma tali senna ka teliya walasa k'a kisi sanji fɔlɔw ma. Ɲɛmaaba kura y'a ɲini tuniziniko baarabolofaraw fɛ u kunnafoni kana kɔtigɛ u yɛrɛdamaw ni ɲɔgɔn cɛ nɔgɔko ɲɛnabɔli la.

CMDT ɲɛmaaba kura Bakari Tarawele ni SIKƆWU tɔndenw ka kumaɲɔgɔnya senfɛ, a y'a dajira ko CMDT ɲɛmaayaso bɛna nɔgɔ sɔngɔko latigɛ jɔnjɔn lase cikɛlaw ma awirilikalo tile 10 fɔlɔ kɔnɔ. Kɔɔri sansɔngɔ bɛ lase yanni danni waati cɛ. Ɲɛmaaba Bakari Tarawele tilala k'a ɲini SIKƆWU tɔndenw fɛ u ka teliya ka sigikansɛbɛn mafilɛ.

Mahamadu Yusufu Sise
Kalanko Baarabolofara Ɲɛmaaba CMDT ɲɛmaayasoba la Bamakɔ.

POLITIKIKO TAABOLO

Afiriki jamanaw ni Erɔpu jamanaw ɲɛmɔgɔw ye ɲɔgɔnye dɔ kɛ marisikalo tɛmɛnen kuɲɔgɔn laban na. O kɛra misirajamana faaba kɔnɔ, n'a ye Kɛri ye. An ka ɲɛmaabaw da sera Afiriki kɔnɔgɛlɛyaw bɛɛ ma ani fɛɛrɛɲinisen dankɛnɛmaya u la. Nka, fɛn min bɛ mɔgɔ hakili taafan jɔnjɔn bɔ, o kɛra Libi jamana kuntigi de ka welekan ye k'a ɲɛsin diɲɛ setigijamanaw ma. Mohamari Kadafi y'a jira Erɔpu masakɛlaw la ko baasi tɛ u k'an bilasira ni demokarasi ani kalafiliw nafaw fɔli y'an ye. A ko a ka fisa u k'an dɛmɛ fɔlɔ k'an ka sokɔnɔgɛlɛyaw kɛlɛ n'alu ye faantanya ni kɔngɔ ni dɛsɛnyɛrɛkɔrɔ ye. Tiɲɛ don jɛmufanga daamu tɛ se ka fɔ ka ban nka i n'a fɔ a bɛ fɔ an ka ntalenw na cogo min dunu lajalen koɲuman ni bala juru sinsinnen de bɛ kan duman fɔ dɛrɛ. O ɲɔgɔnye kelen senfɛ, a yera ko Afiriki jamanaw sera ka bɛn kelen ma min y'a to diɲɛ seleke naani jamanaw y'a dɔn ko Afiriki tɛ kɛ maa si ka namugulasogo ye bilen. An m'a fɔ ko an tɛ dɛmɛ fɛ ka bɔ yɔrɔ wɛrɛ la, nka dɛmɛ o dɛmɛ tɛ tali kɛ an ka gɛlɛyaw la, k'an t'olu fɛ. An b'an sɛbɛkɔrɔban o la. Dɔw b'a fɔ k'o ye faantandusubaya ye. O tɛ. Danbe ye faantanya kɔn anw na.

An bɛ dugawu kɛ sa ALA k'a to nin ɲɔgɔnye in kɔ kana kolankolonya i n'a fɔ a ɲɔgɔnna caman labanna cogo min na.

Tumani Yalam Sidibe

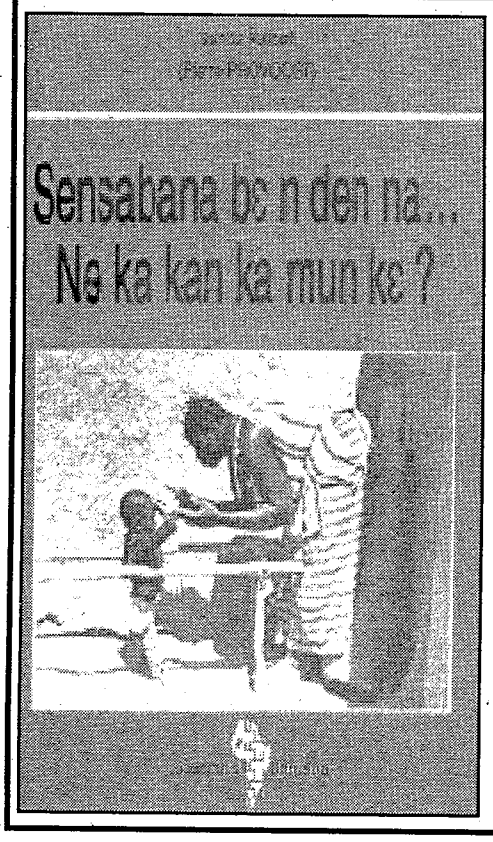

JAMANA Baarada Ka Gafe Kuraw Bɔra.

Gafe ninnu dɔ filɛ :

*** Sensabana bɛ n den na.....**

Ne ka kan ka ka mun kɛ ?

*** An ka yɛlɛ dɔɔnin**

*** Takana**

Aw ye wuli ka se Bamakɔ Jamana Baarda ka Gafefeereyɔrɔ la min filɛ "BDM.sa" dafɛ. Modibo Keyita Tɔgɔla Siraba dala Sɔngɔ damatɛmɛdiya don .

Uko

Dunu lajalen koɲuman ni bala juru sinsinnen de bɛ kan duman fɔ dɛrɛ.

Tumani Y Sidibe

A man kan bi dɔw ka dumuni kɛ k'u fa k'a tɔ bɔn ɲaman na diɲɛ fan dɔ fɛ ka dɔw to dumuniko gɛlɛyaw la diɲɛ fan wɛrɛ fɛ.

Zenerali ɲasingibe Eyadema
Togo Jamanakuntigi.

Demokarasi ye fɛn barikamaba ye nka, a tɛ kɔngɔtɔ nafa. Maa min b'i to bi la ka sini surɔfanako kɔnɔnafili kɛ, a t'o tigi nafa. Anw Afiriki jamanadenw bɛ dɛmɛ ɲini setigijamanaw fɛ bi, o ye dunkafa sabatili y'an bolo. Jɛmufangako bɛ sɔrɔ ka tugu o la.

Kolonɛli Muhamari Kadafi
Libi jamana Kuntigi

Fɛn min b'an bɛɛ nafa bi, anw Erɔpukaw ani aw Afirikikaw, o de y'a dɔnnen ye, k'an tɛ taa ɲɔgɔn kɔ. Diɲɛ taabolow de y'o wajibiya. Dɛmɛ sira fɛ, bɛɛ n'a ka sɔrɔta don dɔwɛrɛ fɛ; bɛɛ n'a ka dita don dɔwɛrɛ ma.

Zaki Siraki
Faransi jamana Kuntigi

Tajiko gɛlɛya in m'a kunbɔ bi. An b'a mafalendɛmɛ fana sɔrɔ. Nka ɲɛmɔgɔko de b'an na minnu hakili tɛ jamanadenw na. Nɔntɛ, gɛlɛya in tun bɛ se ka kunbɛn an fɛ, k'a baasi fanga dɔgɔya jamanadenw kan.

Mutaga Tali
CNDI (Senidi) politikitɔn ɲɛmaa

Ka muso bila ɲɛtaa baaraw cɛma

Kabini 1980 san kɔnɔ, CMDT sɔminna muso jɔyɔrɔ bonya la a ka yiriwa senfɛ. O kɔkɔsiliw de ye CMDT bila ka baara bolofara sigi togoda la mosow labɛnni n'u bilasirali kama CMDT sɔnnen don do sigida ka ɲɛtaa sabatiko ɲuman tɛ latigɛ ni sinsin ma kɛ a kɔnɔmɔgɔ ; cɛ ni musow hajuw kan. Musow caya n'u farikolo lahalaya ani u ka cɛsiri kosɔn sɛnɛko la, o y'a to CMDT y'u minɛ sɛnɛko sabatibagaw ye.

Muso animatirisi jɛkulu fɔlɔ bangera san 1980 ka bɔ Kucala mara baarakalanko bolofara kɔnɔ ; Sikaso, San, Fana ani Buguni maraw taw dara o kan.

An bɛ don min na i ko bi, o jɛkuluw ni bolofaraya ma jan k'a da u ka yiriwa kan, ka bɔ 1980 san na ka na 1987 san na, yɛlɛma donna "muso ni ɲɛtaa" baarabolo taabolow·bɛɛ la : a ka baaraw kɛcogo ani cakɛda warali Mali kɔkɔduguyanfan fɛ. Dakun naani bɛ baarabolo in na, minnu kelen-kelen sinsinnen bɛ hakilina fila kan :

- Muso sendoni ɲɛtaa baaraw la (IFD)
- Hadamaden ni ɲɛtaa hakilina (FED).

Muso ka animasɔn jɛkulu (1980 san - 1987 san) ye kɛkulu ye, min bɛ togodala musow hajuw doni tali ko fɔ. A ka laɲini ye :

- sɔrɔbaaraw layiriwali ye sɛnɛ, nakɔbaara, baganmara ni jagomisɛnw) walasa ka musow ka nafa sɔrɔtaw bonya.
- ka den ni ba ka kɛnɛya sabati ni kɛnɛya jiidiwalew tiimɛni ye ; minnu ye niwakinidi, jiginni, musow kalanni n'u bilasirali, den labaloko ɲuman waleyali baaraw ani sigida lasanuya baaraw kɛli).
- ka fɛɛrɛw ni dabaliw tigɛ (situlubɔ mansin, ɲɔsimansin, gakuluŋana, pɔnpekɔlɔn) walasa ka dukɔnɔbaaraw doni fɛgɛnya musow bolo.

Minnu ye jita, dɔgɔɲinini, ɲɔsusu ye :

- ka muso kalan cogo la, min bɛ kɛ a hakili dayɛlɛnni sababu ye, a ka se k'a yɛrɛ ɲɛnabɔ a ka baaraw kɔnɔ.

1983 san kiimɛnijɛkulu fɔlɔ y'a ɲini ko baaraboloin kuntilenna ka ɲɛsin sɔrɔbaaraw ma, i n'a fɔ sɛnɛkow. Tanga kɛrɛnkɛrɛnnen dara tigasɛnɛ ni sumansɛnɛ kan. Nakɔbaara tun bɛ ka yiriwa jɛkabaara hukumu kɔnɔ. Baarabolo kuntilenna yɛlɛmani in kɛra sababu ye ka yɛlɛma don dumuni kɛcogo kɔrɔw la ani ka dɔ fara musow ka sɔrɔw kan. O la, musow tɔgɔla baarabolo sabatilen waleyali kama, CMDT ye poroze dɔ ŋaniya siri min bɛ se ka musow ka animasɔn senkɔrɔmadon.

Peyiba jamana ka dɛmɛ y'o waleyali latigɛ.

Baaraw	Musow hakɛ		Kɛnɛw (tari)		Tari nafa kilo la		Sɔrɔ tɔni na	
	97-98	96-97	97-98	96-97	97-98	96-97	97-98	96-97
Kɔɔri	12791	6165	649	206	862	986	755	205
Malo	80566	32660	29784	8288	1432	1414	42650	11723
Tiga	67651	39773	26079	7848	692	723	18054	5676
Soja	6950	2445	313	48	443	537	139	26
Fini	11408	4245	5864	1098	492	421	2882	462
Kaba	6547	4737	731	359	1382	1285	1010	461
Keninge ni saŋɔ	21913	13446	7241	3969	813	694	5887	3150
Nɔɔgɔn	3451	4452	658	553	1973	2633	1298	145
Sezamu	1795	200	47	8	231	239	11	2
ɲebe kisɛ	7914	5199	1964	706	422	389	829	301
Baganbalosɛnɛ	2627	525	715	76				
Nakɔbaara	22897	14645	443	618				

O baarabolo kura sigilen kɛra sababu ye ka jagokun ni bolomayɛlɛma nafolo juru sɔrɔli dayɛlɛn togoda la musow ye.

Baarabolo in labɛncogo ye tanga da baarajɛkulu kɔrɔw ni baarakɛyɔrɔ kɔrɔw kan, bawo olu kɛr'a sinsinnanw ye.

Min bɛ baarabolo in ni baarabolo tɔw dafara, o y'a ka laɲiniw ye minnu bakuruba ye : baarakalan, baara waleyata musakabɔ ani sɛnɛkɛ fɛɛrɛw yiriwali ye a sigiyɔrɔw kɔnɔ. O bɛɛ kun ye baarabolofaraba sigili ye musow ka ɲɛtaa waleyali kama 1990-1994 san kɔnɔ. Kabini 1994 san kɔnɔ, CMDT ye taabolo kura ta hadamaden ka ɲɛtaa kama min sinsinnen bɛ jɔyɔrɔ lafa kan laadiriya kadara kɔnɔ. Musoo sigida layiriwabaara taabolo duuru bɛɛ kɔnɔ.

Sigida layiriwalibaaraw taabolow fɛ, 1998 baarasan jaabiw filɛ katimuba kɔnɔ.

Kɔlɔsili b'a jira ko musoo hakɛ cayara ka taa a fɛ nin baaraw bɛ la.

O tɛmɛnen kɔ, sɛnɛkɛfɛn dɔw i n'a fɔ malo, fini, kaba, saɲɔ ni keninge ani ɲebe sɔrɔ fana bonyara ka taa a fɛ.

Sagalatulɔ ni misilatulɔ ye baaraw ye minnu ma ka di musow ye. Daamulako don u bolo. Kɔlɔsili y'a jira ko musoo caman bɛ ka don baganmisɛnw lamarali la.

Sigida kɔnɔ sɛmara layiriwali sinsinnen don sow labɛnni, sɛw furakɛli ani dununkɔrɔ siya kuraw ladonni kan (n'a tɛ ɲɛ o kɔ).

Baganmara baara sɔrɔ.

Baara	Musow hakɛ		bagan hakɛ		sɛmarayɔrɔ hakɛ	
	97/98	96/97	97/98	96/97	97/98	96/97
Saga latulɔ	7627	6575	8960	7094		
Misi latulɔ	68	60	67	60		
Baganmisɛn mara	292	55	936	205		
Sɛ mara	3490	343			145	10

Baarakɛminɛndi

Cɛsiri kɛra musow hajuw ɲɛɲinini na sɛnɛlakɛfɛnko ni baarakɛminɛnko ta fan na tɔgɔsɛbɛnw kɛwaati. Juru sɔrɔsira kɛrɛnkɛrɛnnenw labilara musow ye u ka baara layiriwali kama minnu ye : baganmara, jagomisɛnkɛ, sumanmara ni baarakɛminɛn sabatilenw...)

1997 - 1998 baarasan bɛ juru donta musaka min wajibiya o ye sefawari dɔrɔmɛ 114 932 785 ye.

Togoda labɛnw

Balikukalan

Cɛw ni musow ka jɛkakalan : 951

Musow dama ka kalan : 555

Kalanden jolen GI : 2741

Animatirisi jolen : 451

Musojɛkulu labɛnni n'u labaarali (OGGF) sigida kɔnɔ ko ɲɛmɔgɔ kalannen : 324

Animatirisi jolen : 210

Muso jɛkulu hakɛ : 1412

Ka bɔ 1997 san na, sigida kɔnɔ animatirisi minnu kalanna musajɛkuluw labɛnni n'u labaarali la, o mumɛ ye mɔgɔ 727 ye.

Walasa ka dɔ fara sɔrɔ kan ani k'a jiidi, CMDT cɛsirilen don togodala musoo ladonni na sɛnɛ baaraw cɛma, a ka cikɛmaraw kɔnɔ.

Bi bi in na, "Muso ni ɲɛtaa" baarabolo bɛ CMDT ka cikɛmara bɛɛ kɔnɔ : wa a jɔyɔrɔ bilalen don CMDT ka kɛra sɔrɔbaara kɛbaga dafalen ye sigida kɔnɔ. U jɔyɔrɔ ka bon "AV" kɔnɔ ani fɛɛrɛw ŋaniya sirili hukumu kɔnɔ. An bɛ don min na i ko bi, baarabolo min bɛ wele ko "Muso ni ɲɛtaa", o bɛ kɛnɛ kan CMDT ka cikɛmara wɔɔrɔ bɛɛ kɔnɔ.

1997-1998 baarasan sɛnɛbaaraw jaabi hakililajigin.

Sɛmara daminɛ tun ma taa mɔgɔw jiminsira fɛ, nka a bilama yiriwalen don. Musoo minnu bɛ jɛkulu labɛnnenw kɔnɔ, o hakɛ bonyara ka tɛmɛ 1000 kan kɛmɛ sara la. Sɛfantɔrɔlan petɔrɔlima bilali musow bolo kɔrɔ, a kɛra sababu ye ka bolofara caman nadon sɛmara baaraw la. Jaabi minnu sɔrɔla, baganbaaraw la, bakuruba fɔla, olu kɛra wasako ye.

An ye nin bɔ "CMDT ka Musoo ni ɲɛtaa" baarabolofara la.

Bamakɔ

Fɔkoɲuman ni tiɲɛ tɛ kelen ye Nin ye ko ye dɛ !

Den tɛ se ka bamu bamunan kɔ, sɛnɛ tɛ se ka kɛ sɛnɛkɛminɛnw kɔ. Nbalimaw, kuma tɛ fɔ ni kun t'a la. A bɛ fɔ diɲɛ don o don k'an y'an yɛrɛ ta, yɛrɛta tɛ ɲɛsɔrɔ kalan kɔ. Ni kalan ma sabati yɛrɛta tɛ sira sɔrɔ wa a bɛ laban mɔgɔ wɛrɛw bolo jɔnya la. Ni n ko kalan, n kan tɛ tubabukalan ma, n kan bɛ kalan ma an ka faso kanw de la. Nka n'i y'a ye o ma se ka barika sɔrɔ, o sababu bɛ bɔ dugubakɔnɔmɔgɔw la ; bawo olu tun tɛ sɔn k'a kalan k'a d'a kan, hali n'i tun y'i ka bataki ci u ma, u tun tɛ sɔn k'a kalan. O de kosɔn, mɔgɔw y'a bila u kunkolo la ko ko sabatilen tɛ, u fari fagara. Nka o n'a ta bɛɛ, cɛ kalannen ka ca ni muso kalannen ye. O siratigɛ la, ne Abudulayi Sidibe b'a ɲini Mali cɛ n'a muso bɛɛ lajɛlen fɛ, ani denmisenw ni maakɔrɔw, bɛɛ k'i cɛsiri kalan fɛ, k'a minɛ ni barika ye. O tɛmɛnnen kɔ, ne yɛrɛ furu-muso n'o ye Baa Tarawele ye, ale ye Bolitomonwɛrɛ balikukalanka-ramɔgɔ musoman ye, n'o ye dugu "Animatirisi" ye.

Abudulayi Sidibe
cikɛla don ka bɔ
Bolitomonwɛrɛ la, Sanandon

Ɲɔrɔ lajɛ kɔrɔfɔ kɛbagaw

Ɲɔgɔnye dɔ kɛra Ɲɔrɔ kubeda la k'a ta awirilikalo tɛmɛnen tile 4 na fo a tile 5. Ɲɔgɔnye in labɛnna baarada 3 fɛ n'olu ye Jamana ani "Helvetas" ni "CCAK" kɛnyɛrɛye baaradaw ye. A ɲɔgɔnye bolila kunnanfoniko ni balikukalan lawuliko kura kan. Baarada kofɔlen ninnu ɲɛmaaw ni Ɲɔrɔ kubeda ɲɛmaaw ni balikukalan-karamɔgɔ maa 50 ɲɔgɔnna de tun bɛ lajɛba in kɛnɛ kan.

Bɛnkan kɔnɔko dɔw y'a jira ko Ɲɔrɔ kubeda n'a lamini kaladen jolenw bɛna Jɛkabaara kunnafo-nisɛbɛn sɔrɔ fulakan ani maraka-kan (soninkekan) na.

Tumani Yalam Sidibe
ni Yusufu Fanɛ

Poyi

Ne Ko N Faso

A fɔ mɔgɔ bɛ se ka taa tunga fɛ
K'i fa n'i ba to;
Ka ɲinɛ i dɔgɔw n'i kɔrɔw kɔ,
Ka diyɛn hali tilema ni samiyɛ kɔ ?

Dɔw bɔkan kɛra ; " n bɛ taa wari ɲini
Ka na n ka ga balo "
Dɔw taakun ye kalan ye.
Nka a dan ye u ka se u ɲɛna yɔrɔ la,
U bɛ ɲinɛ u woloyɔrɔ kɔ.

Dan bɛ wari la.
Dan bɛ kalan na.
Dan tɛ fɛn min na,
O ye faso kanuni ye.

I bɛ se ka kɛ faantan ye,
K'i faso kanu.

I ka waritigiya ni ka dɔnniya bɛ mun ɲɛ
N'i badenw man kan ka bɔ i nu ma ?

E wariɲinina
E kalankɛla
N'i tulo bɛ n na,
Na an ka taa so
Ne ko n faso.

Bukari Jara
Ekisi 1971/04/12

Segu malosɛnɛbaarada "Ofisiri Segu" cɛsirilen don togoda yiriwali fɛ

Mali togoda yiriwli baarw la, Segu malosɛnɛbaarada "Ofisiri Segu" kɛlen don k'a cɛsiri. O kama, an wulila k'an kunda a baarada ɲɛmaaba kan. An ye kumaɲɔgɔnya min sɔrɔ o la, o somɔgɔsama filɛ.

Ɲininkali : ***An balimakɛ Denɔn, bi e de ye Ofisiri ɲɛmɔgɔ ye Segu . A bɛ waati jan bɔ, an ni aw bɛ baara la ɲɔgɔn fɛ, cikɛlaw kunnafonini kadara kɔnɔ, ka masɔrɔ aw ka baarada sigikun ye cikɛlaw ka yiriwa n'u ka bɔnɔgɔlali ye, kɛrɛnkɛrɛnnenya la, malosɛnɛ ani sumansɛnɛ hukumu kɔnɔ. O kama, an b'a fɛ i k'i ka cikɛda in dantigɛ an ye.***

Kasumu Denɔn : Bi wulada in na, n bɛ foli ni barikada kɛ k'a ɲɛsin **Jɛkabaara** kunnafonisɛbɛn ma, barisa n'i y'a ye a ka ciden bɔra Bamakɔ ka n'an ɲininkali kama yan, o b'a jira de k'an bɛ baara min na k'a kɛ ɲɔgɔn fɛ, k'o de kɛcogo bɛ ka ɲɛ. O la, an b'a ɲini an ni kunnafonisɛbɛn in cɛsira ka sabati ka taa a fɛ, walasa cikɛlaw bɛ faamuya jɔnjɔn sɔrɔ an ka baara taabolow kan. Yanni n ka n da don an yɛrɛ ka baarada in na, n b'a fɔ ko an ka baarada in tɔgɔ de ye ko "Ofisiri Segu". O kɔrɔ ye ko sɛnɛkɛ baarada de don min kuntilenna ye cikɛlaw dɛmɛni ye, kɛrenkɛrɛnnenya la, malosɛnɛnaw k'a masɔrɔ malosɛnɛnaw de y'an ka cikɛda fanba ye. Nka, malosɛnɛ dafɛ, an bɛ baara wɛrɛw boloda kɛrɛfɛ. Baganmara, sigida lakanani, nakɔ baara, musow dɛmɛnni u ka ɲɛtaabaaraw kadara kɔnɔ, kuma lasurunya la, sɛnɛkɛla bɛ se ka nafa sɔrɔ baara o baara la, o y'anw kuntilenna ye. Fɛn min ye Ofisiri taabolo yɛrɛ ye, an b'a fɔ ko cikɛbaarada don min sɛmɛnen don Sɛnɛko Minisiriso la. O ka baarabolofara dɔ don.

Ofisiri ɲɛmɔgɔyaso bɛ Segu yan. Nka, Segu tɛmɛnen kɔ, an ka lasigiden kɛrɛnkɛrɛnnenw sigilen bɛ yɔrɔ saba fana na, an bɛ minnu wele ko zoniw. Maa mugan ni kɔ b'o zoni kelen-kelen bɛɛ kɔnɔ. N'i bɔra zoniw na, i bɛ se sɛkitɛriw ma. Lasigidenw b'olu fana kɔnɔ. N'i bɔra olu la, i bɛ se duguw kɔnɔ. N'i ya jatemine, i b'a sɔrɔ Ofisiri bɛ Segu sɛkitɛri (kubeda) kɔnɔ, ani Baraweli sɛkitɛri (kubeda). An ka baara ɲɛsinnen b'o sɛrɛkili fila ma.

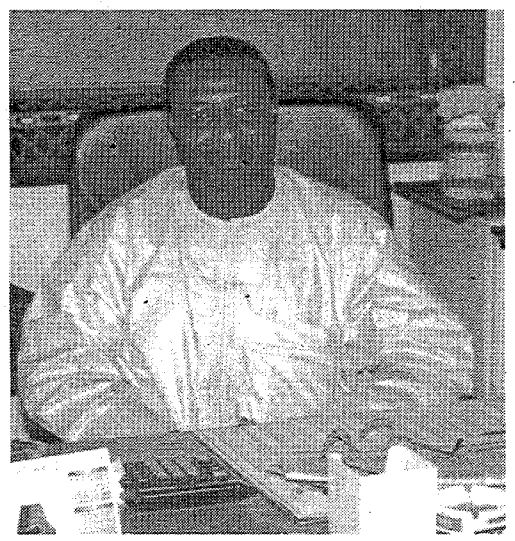

Kasumu Denɔn

Segu Ofisiri baarada ɲɛmaaba

O sɛrɛkili fila fana kɔnɔ, dugu 334 de b'an ka kolosili kɔnɔ malosɛnɛ ni sɛnɛfɛn tɔw jiidili siratɛgɛ la. Ɲɔsɛnɛna, malosɛnɛna ; finisɛnɛna ; mɔnnikɛla, ninnu bɛɛ y'an baaraɲɔgɔnw. An sigikun ye dɛmɛ donni ye nin baara taasira mɔgɔ bɛɛ ma walasa k'u ka gɛlɛyaw nɔgɔya ani ka faantanya kɛlɛ ka bɔ u kan.

Ɲininkali : ***I ko ko cikɛmara saba de b'aw bolo, n'o ye "zoɲiw" ye i bɛ se k'u tɔgɔw fɔ an ye wa ?***

Kasumu Denɔn : O maraw ye : Joro (o ye Joro arɔndisiman bɛɛ ye ani Marakala fan dɔ) ; mara filanan ye Sinzani ye (o bɛ tali kɛ Sinzani ni bakɔbolo la), n'o ye Farakɔ ani Sinzani ni Marakala fan dɔ. Mara sabanan o ye Segu sɛrɛkili ani Baraweli sɛrɛkili fan dɔ ye. O b'a damine Segu arɔndisiman santarali la, ka se fo Tamani ni Baraweli.

Ɲininkali : ***I n'a fɔ i yɛrɛ da sera a ma cogo min na, aw ka baarada in sigikun ye cikɛlaw ka bɔnɔgɔla waleyali de ye. An y'a jatemine ko taabolo kɛrɛnkɛrɛnnen min b'an ka jamana kɔnɔ bi cikɛ yiriwafɛɛrɛw la, n'a kɛlen bɛ k'a dɔnbagaw nisɔndiya ani k'a dɔnbaliw kamanagan, n'an k'o ma ko mara tanbabɔli, ni dɔw ko "desantaralizasɔn," e hakilina ye mun y'o la,?***

Kasumu Denɔn : Fɛn min ye mara tanbabɔliko ye, n'a bɛ wele fana ko "desantaaralizasɔn", an hakili la, gɔfɛrɛnama ye taabolo ɲuman sigi senkan. N'i ye jatemine kɛ i b'a sɔrɔ k'an ka yɛrɛmahɔrɔnya tali ni sisan cɛ, sigidaw yiriwabaara caman ma sirasɔrɔ. O kɛra ka d'a kan, sigidaw kɔnɔmɔgɔ caman tun b'a ye k'u ka nafolo sorɔta fanba tun bɛ cɛ ka don gɔfɛrɛnaman de kun. N'a fɔra ko fɛɛrɛ sɔrɔla sisan min b'a to sigidaw bɛ se k'u yɛrɛ yiriwa, ne hakili la, o ye fɛn sɛbɛba ye. Ko kura tɛ nin kuma in fɔli ye. A fɔra ka bii Musatile la. O waatiw la, dɔw tun b'a fɔ ko duguyiriwatɔn. Olu ma se ka duguw yiriwa a ɲɛma, barisa jamana de tun sen b'a koɲɛw bɛɛ la. N'a fɔra bi ko mara bɛna tanbabɔ, ko sɛnɛkɛlaw, togodaw ani jɛkulu minnu bɛ duguw kɔnɔ, k'olu bɛ se ka baara kɛ, k'u yɛrɛ ka nafa b'o la, ne hakilili la, o ye koɲumanba de ye. Nka sɛnɛkɛɲɛmɔgɔya hakilina kɔnɔ, n b'a fɔ ko desantaralizasɔn ye fɛn ye min bɛna anw dɛmɛ an ka baara la haali. A diyara anw ye kosɛbɛ.

Ɲininkali : ***Bamananw ko " na n ɲun n ka doni na, o k'a sɔrɔ i yɛrɛ labɛnnen don doni o tali kama" i ko sisan ko desantaralizasɔn bɛna aw cikɛbaaradaw dɛmɛ, yali aw ye taabolo kɛrɛnkɛrɛnnenw ta desantaralizasɔn ka sira sɔrɔli la aw ka cikɛmaraw kɔnɔ wa ?***

Kasumu Denɔn : Kabii desantaralizasɔn waleyali daminɛna, anw ka baarasen yɛlɛmana, k'a fanga

da cikɛlaw yɛrɛ kan. Sɛnɛkɛlaw bolo donna an ka baaraw la kosɛbɛ. Dɔnniya fana dir'u ma min b'a to u yɛrɛw bɛ se k'u ka baaraw sidɔn a ɲɛma. O baaraw kɛra anw taalan ye kabii an ka baarada kɛra "Ofisi" ye. Desantaralizasɔn nana an sɔrɔ o la. Bi bi in na, an y'an ka lasigidenw sigicogow yɛlɛma cikɛmaraw kɔnɔ, ka bɛn desentaralizasɔn taabolo ma. An ka cikɛlakɔlidenw tun bɛ baara kɛ duguyiriwatɔnw kadara de kɔnɔ. Desantaralizasɔn nalen, an ko an ka lasigidenw bɛna baara kɛ ka gun kominiw na. Hali an tun bɛ jɛkabaara minnu boloda, an y'o bɛɛ bila kominiw kadara kɔnɔ. Baara dɔw bɛ yen, i b'a sɔrɔ dugu kelen tɛ se k'a kɛ ; dugu fila tɛ se k'a kɛ. A baarabolo bɛ tɛmɛ dugu caman fɛ. O bɔlen kɔ yen an ye sɛnɛkɛlaw sendon an ni Fanga cɛ Bɛnkansɛbɛn na, min bɛ wele ko "kɔntarapilan". Bi, an b'o Bɛnkansɛbɛn lakuraya ko sabanan de kɔnɔ . Fila fɔlɔ minnu tɛmɛna olu tun b'a ni Fanga de cɛ. Nka Bɛnkansɛbɛn sabanan tɛmɛna an ni gɔfɛrɛnaman ni cikɛlaw bɛɛ de cɛ, ka tali kɛ desantaralizasɔnko kan. O b'a jira ko san saba nata baara bolodalen bɛɛ ka kan ka tɛmɛ Mali gɔfɛrɛnaman ni anw ni kominiw cɛ. O kama, Ofisiri yɛrɛ y'a jatemine ko walasa baara yɛrɛ ka se ka yiriwa, f'a ni kominiw de k'u fanga fara ɲɔgɔn kan. N'o kɛra, duguw bɛ bɔ nɔgɔla, jamana yɛrɛ fana bɛ bɔ nɔgɔla.

Ofifisiri y'a sinsin balo suguya wɛrɛw fana sɛnɛni kan a ka togoda yiriwa baaraw la.

Ɲininkali : ***Fɛn min kɛlen bɛ ka mɔgɔw kamanagan dɔɔni sisan o de ye nin ye : Aw tɛ sannifeere kɛ. Aw ta ye ka cikɛlaw laadi, k'u bila baaraw kɛli la. Aw ka baara banbannen don ji labaarali de kan. Mɔgɔ dɔw bolo, aw ka surun jagokɛlaw la ni sɛnɛkɛ yiriwabaarada ye. E ko cogo di o la ?***

Kasumu Denɔn : A kɛra cogo o cogo, ko bɛɛ ye faamuyali de ye. Ofisiri ye baarada ye, min ye "Operasɔn iri" nɔnabila. "Operasɔn iri " sigira senkan san 1972 . Kabii o san fo ka n'a bila san 1992 (Ofisiri sigisan), o ye san mugan ni kɔ ye. "Operasɔn iri" tun bɛ malosɛnɛ kɛko ɲuman laadiliw kɛ, a tun bɛ sannifeere fana kɛ. Iziniw tun b'a bolo malo wɔrɔli n'a ladonni kama. An tun bɛ angɛrɛ (nɔgɔ) san k'a jurudon cikɛlaw la. Sɛnɛkɛminɛnw yɛrɛ fana tun bɛ san k'u jurudon cikɛlaw la. Nka, o baara minnu kɛra san mugan ni kɔ in kɔnɔ, a nana ye k'o ma kɛ fɛn sahalen ye. A fɛn tununen n'a fɛn ɲagaminen cayara. An ka ko bolodalen si ma se ka lasɔrɔ cogo si la. O de y'a to gɔfɛrɛnaman yɛrɛ y'a lajɛ. O kɛra san 1991. Yɛlɛmani dɔnna operasɔn iri taabolo la 1991 san na, k'a kɛ Ofisiri ye. Operasɔn iri tun ye baarabolo de ye. A tun bɛ wari minɛ dɛmɛbagaw bolo, ka baara kɛ n'o ye san naani kɔnɔ. A jirala k'a ka bɔ baaraboloya la k'a kɛ baarada ye, i n'a fɔ kubeda ɲɔgɔn. O de senfɛ a yera ko baara tun ka ca kojugu an ka baarada ma. O de kama baarasen dama dama jirala ko Ofisiri k'a kunsin olu ma. O baarakɛta fɔlɔ ye jitaasiraw (kanaliw) dilanni ye, ani ka jiko sabati maloforow kɔnɔ. A baarakɛta filanan ye laadilikan jɔnjɔnw dili ye sɛnɛkɛlaw ma. Baarakɛta sabanan, o ye cikɛlaw labɛnni ye baara sabatikuluw kɔnɔ. O b'a to u yɛrɛw bɛ se k'u ɲɛsin sannifeere ma, an'u ka ɲɛtaabaara wɛrɛw. O jɔsen saba de bɛ Ofisiri kɔrɔ.

Kanaliw bɛɛ kɔnɔbɔra k'a ta san 1992 la ka na se bi ma. Fɔlɔ, kɛnɛ min tun bɛ sɛnɛ cikɛlaw fɛ malo la, o tun tɛ tɛmɛ taari baa tan ni naani kan (14000). Sisan an bɛ fo taari baa tan ni kɔnɔntɔn na (19000) ! O kɛlen, an ye sɛnɛlaw ka jɛkuluw sigi an ka zoni kelen-kelenna bɛɛ la. An y'o jɛkuluw fana fara ɲɔgɔn kan, k'olu kɛ malosɛnɛnaw ka jɛkuluba ye. O b'a to u yɛrɛw bɛ sɛ k'u ka malo sannifeere kɛ a ɲɛma. Fɔlɔ, san malo sɔrɔta tun bɛ tɔni baa tan ni duuru la (15 000). Nka jɛkuluw sigilen kɔfɛ, jatew sera tɔni baa bi saba (30 000) fo baa bi naani (40 000) na! Cikɛlaw yɛrɛw ni malosanjulaw bɛ malo sannifeere latigɛ u ni ɲɔgɔn cɛ. Anw sen tɛ don a la. U dan ye dɔrɔn k'anw ka jisɔngɔ d'an ma. An b'o de k'an ka baaraw musakaw ye, ka malofo-row labɛn. O kɛra sababu ye hali ka baaranɔgɔya sinsin kosɛbɛ anw ka sɛnɛkɛlakɔlidenw bolo. San o san ni malosi kura bɔra, san o san ni baara kɛcogo kura sɔrɔla ; san o san ni ɲininikɛlaw bɔra yiriwabolo kura kan, an ka lakɔlidenw bɛ taa cikɛlaw lafaamuya olu la min b'a to dɔ bɛ fara u ka taari sɔrɔ kan. Ni sɛnɛkɛlaw bɛɛ ka taari sɔrɔ yiriwa-ra, a ka c'a la an ka duguw bɛ yiri-wa, a ka c'a la jamana yɛrɛ bɛ yiri-wa. Nin bɛɛ kɔfɛ ne hakili la faa-muya ka kan ka sɔrɔ an ka baara-da kan. Baarakɛta ka ca, min tɛ sannifeere ye. Ja kɛlɛli y'an k'a baarakɛtaw dɔ ye. Dugukolo bari-kayali kalan fana b'o la. Fo mɔgɔ ka cikɛlaw laadi u ka se k'u janto u ka sɛnɛkɛyɔrɔw la. Ja nana hali ni gɛlɛya donni ye baganw marali la. Fɛn min ye sannifeere ye, bɛɛ b'a dɔn ko gɔfɛrɛnaman ye sɔngɔw labila. O kama cikɛlaw ka kan ka to yen u k'u sagonada di u ka sɛnɛfɛnw kan. N'o bɛnna sannikɛla

min ma o b'a san. N'o ma bɛn min ma, o b'a to yen. Ni fɛnw sanna cikɛlaw yɛrɛ ka da la, o de b'u nisɔndiya. Ni cikɛlaw dun nisɔndiyara anw bɛ muguri kosɛbɛ.

Ɲininkali : ***I ka jaabi ninnu kɔnɔ, i da ma sɛ balikukalanko ma aw bara yan. O bɛ cogo di ? Musow jɔyɔrɔ ye jumɛn ye o la?***

Kasumu Denɔn : N'i y'a ye n da ma se balikukalan ma ko wɛrɛ tɛ ! Anw ni aw ka jɛ yɛrɛ sinsinnen don balikukalan de kan. O b'a jira ko balikukalan bɛ jɔyɔrɔba de la an bolo. Ni balikukalan tun tɛ jɔyɔrɔba la an bolo, ani anw bɛ ka nin baaraba min kɛ ɲɔgɔn fɛ, an tun t'o kɛ. Kabii an ka baarada in sigira senkan, a ka ca ni san bi saba ye bi, balikukalan ma kɔtigɛ an ka cikɛmaraw kɔnɔ. Kabii Ofisi yɛrɛ fana sigili la senkan 1991 san fo ka se bi ma, jɔyɔrɔba de dira balikukalan ma. An ka dɛmɛnbagaw, n'o ye Erɔpu jamanaw ka jɛkuluntɔnba ye (UE), o y'an dɛmɛn ka balikukalanso kɛmɛ ni bisaba ani kɔnɔntɔn (139) jɔ. An ye minɛnw ni lanpanw bila u kɔnɔ, ka komitew sigi sen kan, ka kalan daminɛ u kɔnɔ. Walasa k'o sow jɔ ani k'u labɛn, an dɛmɛnbaga kofolenw ye wari hakɛ min d'an ma, o bɛ taa sefawari miliyɔn biduuru ni kɔ la. An y'a jira ko kalan bɛ dugu o dugu sɛbɛ la, e bf so jɔli biriki bɔ ani ka masɔn (sojɔla) ɲimi min b'a jɔ. O rɔ anw bɛ sojiri ni toliw ani mamufɛnw bɔ (siman). An ye hakili kɔnw fana bɔ. N'i ya jateminɛ i b'a sɔrɔ ɔ k'o baaramusakaw % 30 de bɔra sɛnɛkɛlaw kun. An bɛ don min na i ko bi, yeko ye fɔko ban an ka mara kɔnɔ. kalansow jɔra awa tungafɛtaa

Jɔda belebele bɛ musow la Segu malosɛnɛbaarada ka togoda yiriwa baaraw la.

nɔgɔyara, hali n'a ma ban pewu. Hali n'i y'a ye anw sera ka sɛnɛkɛlaw sendon an ka baaraw la, n'an k'o ma ko "komite paritɛri", O ye Ala ni balikukalan sababu de ye. Hali n'an bɛna baara di baaradabaw ma, an ni balikukalanden jolenw de bɛ sigikafɔ k'o kan fɔlɔ. An y'a ye ko desantaralizasɔn tɛ se ka taa balikukalan kɔ.

Fɛn min ye musow labɛnbolow ye, an y'olu ka yiriwatɔnw sigi sen kan. An y'o fana daminɛ ni balikukalan de ye. An ye musokalansow jɔ. An ye baarabolo dɔ sigi sen kan o balikukalandenjolen musomanw kanma. An y'a baarabolo musaka ɲini an dɛmɛnbaga dɔ fɛ, min ye Olandi jamana ka lasigidenso ye. An bɛ don min na i ko bi, musow bɛ se k'u ka jatew bɛɛ k'u yɛrɛ ye, an'u ka baganmara. An ka mara kɔnɔ, musow bɛ jago misɛnninw kɛ, u yɛrɛw b'a jatebɔ fana kɛ. O bɔlen kɔ yen fana, u b'u ka nakɔbaara kɛ, k'a taabolo bɛɛ sɛbɛn u ka kaye kɔnɔ.

Ɲininkali : ***Kunpan dɔ b'an na bi. O tɛ dɔwɛrɛ ye "ofisi" fila ka ɲɔgɔn lasɔrɔ kɔ Segu mara kɔnɔ. U bɛɛ sinsinnen don malasɛnɛ kan. Yali kun b'u fila la wa ?***

Kasumu Denɔn : Tiɲɛ don. I kelen tɛ, mɔgɔ bɛɛ b'a fɔ. Ofisi Nizɛri bɛ Segu, ofisi iri bɛ Segu. O bɛ mɔgɔ caman kamanagan. Mɔgɔw ma fɛn min faamuya, Ofisi fila ninnu tɛ kelen ye. An bɛɛ bɛ Segu mara la yan. Ofisi Nizɛri ka baara ɲɛsinnen bɛ sɛrɛkili fila de ma. Olu ye Ɲɔnɔn sɛrɛkili ani Masina sɛrɛkili ye. Anw dun ka baara ɲɛsinnen bɛ Segu sɛrɛkili ani Baraweli sɛrɛkili de ma. Segu mara yɛrɛ tilalen don sɛnɛkɛbaaradaw de ni ɲɔgɔn cɛ. N'i y'a jateminɛ CMDT fana bɛ san sɛrɛkili ani Tomiɲan sɛrɛkili la. An bɛɛ b'an ka baara kɛ. An bɛɛ bɛ sɛnɛkɛlaw dɛmɛn. An bɛɛ ka ɲinifɛn ye kelen ye. Nk'an bɛɛ n'an ka kuntilen. O ye fɛn fɔlɔ ye min b'an ni ofisi Nizɛri bɔ ɲɔgɔn na. O bolen kɔ ye, baaradaa kelenw tɛ. An ye "EPA" ye Ofisi Nizɛri ye "EPIC" ye. O b'a jira k'anw ka baara ye gɔfɛrɛnaman nɔnabilabaara de ye, min bɛ cikɛlaw ladi ani k'u bilasira u ka baara kadara kɔnɔ. Ofisi Nizɛri dun ye baarada ye, min sago b'a ka baarakɛta bɛɛ la. A bɛ jagosora ani izini sira baaraw kɛ. Fɛn ba wɛrɛ mifana b'an bɔ ɲɔgɔn na, o ye ji labaaracogo ye. Ofisi Nizɛri sago b'a ka ji ladoncogo la maloforow kɔnɔ, san waati bɛɛ. Anw dun banbannen bɛ sanji de kan.

Ɲininkali : ***Karamɔgɔ Denɔn kɔrɔfɔ laban d'an tulo kan ?***

Kasumu Denɔn : Baara bɛɛ b'a kɛbaga ɲuman de nafa. N b'a ɲini cikɛlaw fɛ k'a dɔn k'an ni olu ye ɲɔgɔn faale ani ɲɔgɔn geese de ye. U ka tugu lakɔlidenw ka fotaw kɔ.

Fɛn min ye ko bolo dalen y'an fɛ, o bɛ tali kɛ jɔrɔ falakɔnɔbaara labɛn cogo kura la. An bɛ k'a ɲɛɲini cogo min na an bɛ ji koron an sago la yen i n'a fɔ a bɛ kɛ ofisi Nizfri kɔnɔ cogo min. O baaraw bɛ senna.

Ɲininkali kɔrɔfɔtabaga
Tumani Yalam Sidibe

Nsiirin

Nin kɛra kungokɔnɔfɛnw ye. U bɛnna a kan k'u bɛ kuntigi ɲini u yɛrɛ la. O hukumu kɔnɔ, sennaanimafɛnw y'u ka kuntigi sigi. A tɔ tora kamamafɛnw ye n'olu ye kɔnɔw ye. Olu ka ɲɛmaayako gɛlɛyara kosɛbɛ k'a sabu kɛ bɛnbaliya ye u ni ɲɔgɔn cɛ u ka taabolow la. U ye u balima kɔnɔ min sugandi k'o kɛ kuntigi ye, n'o nana kɔnɔ dɔw sɔn, dɔw tɛ sɔn. U ye kalo caman k'o cogo la fo ka san foori kuntigi ma sɔrɔ u bolo k'a sigi. San kura daminɛ na, u y'u wasadon kɔnɔsogonin na k'o k'u ka kuntigi ye. Genekalamasa kɛr'o ka kankɔrɔsigi ye. O bɛnna kɔnɔ bɛɛ ma. Kɔnɔsogonin y'a ka kuntigiya kɛ koɲuman. San kɔnɔ, a n'a ka kankɔrɔsigiw bɛ ɲɔgɔnye 4. San dɔ samiyɛ fɛ, k'u to tɔnsigi kɛnɛ kan, san ye kululi daminɛ. Kululi barika bonyara fo ka kɔnɔsogonin jatigɛ. Jatigɛ ma kun kɔnɔsogonin na. A bolila ka taa ka kɔnɔ tɔw to lajɛ kɛnɛ kan. Kɔnɔw ɲɛ ma da kɔnɔsogonin kan tugun abada. O kɛlen, kɔnɔw ye san jan kɛ kuntigintariya la. Kɔnɔw nana mafilɛ k'u ka kuntigi wɛrɛ sugandi o ka sigi u kunna. U ye wele bila kooro ma k'o ka na sigi u kunna. Kooro kɛra kuntigi ye. Kooro fana ka baara kɛra kɔnɔw kili kunu saba sabaa. Kɔnɔw dabali banna o wale kura la u ka kiliko la. A ko tigɛra k'a tɛ tugu, u ye ɲɔgɔnye. O senfɛ, u yafara kooro ma. Kooro ye siraminɛ. Kɔnɔw ye san 1 kɛ kuntigintaya la. O kɔ, u y'u kanbɔ miniyanba ma o ka sigi kɔnɔw ka kuntigiya la. Don o don, miniyanba bɛ kami kunturu 2 kunu. Kabini o kɛra, kɔnɔw bɛɛ ye nimisakasi kɛ. Kamiw kasikan ko "cɛkura kana sigi an kunna n'o ye kɔnɔsogonin ye, k'o ta ka fisa ka tɛmɛ kɔoro ni miniyanba taw kan. Miniyanba labilalen, o taara n'a yɛrɛ ye.

Kabini o don fo bi, kamiw bɛ cɛkura welela u ma cɛkura ye wa u kunkan tɛ suma fo ni su kora. Waati dɔw fɛ, kaloyeelenba la, kamiw bɛ cɛkura weleli daminɛ. Kɔnɔw ka ɲɛmɔgɔkɔ bilala nin cogo in na. N y'a ta yɔrɔ min....

Mahamadu Tarawele
Balikukalankaramɔgɔ ka bɔ
Hamudalayi, Bamakɔ.

Jɛkabaara
Labɔlikuntigi

Sɛbɛnjɛkulu Kuntigi

Sɛbɛnjɛkulu

Bakari Sangare
Jɛkabaara ni ONG cɛsira taamabaga

Ɲɛgɛnw kɛbaga

Nuhun Madani Tarawele ko Banun

Makɔci SNV, OCED

11000

Batakisira : 2043
Nɛgɛjurusira : 29 62 89

CMDT mɔgɔ minnu ye sɛbɛnni kɛ bɔko in kɔnɔ :

Mamadu Yusufu Sise -Bamakɔ

Dawuda Mace Dawo -Bamakɔ

Mamdu Lariya Sise -Bamakɔ

Usumani Tarawele -Fana

Daniyɛli Kulubali - Buguni

Amadu Teli - Sikaso

Musa Zanɔn Tarawele - Kucala

Abudulayi Kara - San

Yusufu Jimɛ Sidibe - Kita

Poyi :

Alifa Umaru Konarɛ, E bɛ jɔnni ye ?

Ka sira ta
Kabii Fɛdɛrɛba tile
Ko e tile
Fo sɛbɛ sira ka ta
Ka taama daminɛ
Sanjikɔrɔtaama
Sanfinkɔrɔtaama
Ka taama jan daminɛ
Alifa Umaru Konarɛ, E bɛ jɔnni ye ?

Ka jama ye lanɔgɔ la
Tirikitɔrɔkɔ la
Binkɛnɛjenifanga bolo
Binkannisiw bolo
Ko denmisɛnw, E hami
Ko jama, E hami
I ko petu
Fo u k'a tu.
Ka baga ta,
Ka bagaba ta
Ka bila jama ɲɛ
Ko fo a ka ɲɛ
Ka fangafin firi
Fo ntalaw ka dɛsɛ k'u firifiri !
Alifa Umaru Konarɛ, E bɛ jɔnni ye ?

Ka tilennenya foro bin
Ko jɛlenya ka yuruku yuruku bin
Ka kisɛya ni cɛsiri dan
Ko kunnawolo ka kunmasuuli dan
Farifaa jala
Ka falen ɲɛtaa jala la
Jama ka lawasa !!
Faso ka lawasa !!

Jigifa dankelen
Jama ka daamu kumabɔbaga
Jama ka hɛɛrɛ sirataamabaga
Tilennenya dankelen
Fasolandiya ni Danbetigiya kɔnɔ
Layidutigiya ni Danaya kɔnɔ
Jamanatigiya kɛwale ɲumanw y'i yanga
Ka Faso Mali yanga
E bɛ jɔnni ye ?

Ka kɛ taamaseere ye
Afiriki gun kan
Denmisɛnw y'o seere ye
Ka tile kura bɔ Afiriki kunkan
Alifa Umaru Konare, E bɛ jɔnni ye sa dɛ ?

Alifa Umaru Konare,
E bɛ ne ye,
E bɛ Faso Mali ye,
E bɛ Afiriki ye,
E bɛ Diɲɛ ye,
E bɛ I yɛrɛ ye
Bawo, Jamana baarabaga b'a yɛrɛ ye.

Walebaga :
Yusufu Jalo "Jigizan"